

Bilag 18.

Max Sørensen, professor, dr. jur.

Århus universitet, den 20. april 1963.

Til statsministeriet.

I en skrivelse af 13. marts 1963, journal nr. 14-01, har statsministeriet bedt mig afgive en udtalelse til belysning af *administrationens beføjelser over for den lovgivende forsamling til at afholde ubevilgede udgifter*. Med statsministeriets skrivelse fulgte genpart af skrivelse af 7. marts fra folketingets udvalg angående den af statsrevisorerne afgivne betænkning over statsregnskabet for finansåret 1960-61, hvori udvalget anmoder om, at en sådan udtalelse må blive indhentet, idet udvalget henleder opmærksomheden på landsdommer Hvidts beretning om det over kontorchef Vagn Jensen afholdte tjenstlige forhør.

I denne anledning vil jeg gerne udtale følgende:

I. Forståelsen af udtrykket „administrationen“.

Det ønskes belyst, hvilke beføjelser der tilkommer administrationen med hensyn til ubevilgede udgifters afholdelse. Ved den nærmere bestemmelse af begrebet „administrationen“ må udgangspunktet være det almindelige princip i dansk forfatnings- og forvaltningsret, at de enkelte grene af statens administration står under ledelse af en minister som øverste forvaltningschef inden for sit forretningsområde. Ingen af de typiske forvaltningsorganer, være sig de ministerielle departementer, selvstændige styrelser, særlige statsinstitutioner eller den lokale statsforvaltning, er unddraget ministerens instruktioner, og da slet ikke i bevillingsspørgsmål. Det nævnte almindelige princip fraviges ganske vist i en række tilfælde, hvor administrative afgørelser træffes af selvstændige organer, som ikke er underlagt nogen minister, for så vidt angår deres

egentlige besluttende og administrerende virksomhed. Enkelte af disse selvstændige organer, som f. eks. invalideforsikringsretten samt frednings- og overfredningsnævn (inden for visse beløbsrammer), kan træffe beslutninger, som bliver afgørende for statens økonomiske forpligtelser over for den enkelte borger i henhold til gældende lovregler. Disse forhold er dog næppe tilstrækkeligt typiske til at burde inddrages i undersøgelsen. I øvrigt gælder det, at selv disse uafhængige organer er underlagt vedkommende minister, for så vidt angår deres egne administrationsudgifter.

Af disse grunde må en undersøgelse af administrationens beføjelser i bevillingsmæssig henseende bygge på en undersøgelse af ministerens beføjelser.

For så vidt angår den enkelte tjenestemand, den enkelte styrelsesgren og det enkelte underordnede forvaltningsorgan, følger det af det anførte princip, at ingen af disse kan have nogen selvstændig beføjelse i forhold til folketinget som bevillingsmyndighed. Kun ministeren kan have beføjelser i forhold til folketinget. Ved udøvelsen heraf bistås ministeren imidlertid af de under ham hørende tjenestemænd, styrelsesgrene og lokale organer, der handler på hans vegne i henseende til bevillingsspørgsmål, uanset om de i øvrigt — som de fleste selvstændige styrelsesgrene og lokale statsorganer — udøver forvaltningsretlig kompetence i eget navn. Der melder sig derfor det spørgsmål, hvorledes en tjenestemand m. m. er stillet i forhold til ministeren. Medens det allerede indledningsvis kan siges, at ingen tjenestemand kan have nogen finansiel beføjelse, som ministeren ikke har, må det bero på en nærmere undersøgelse, hvorvidt tjeneste-